

SS ROTTERDAM

SS ROTTERDAM

Kapitein Jacob Dijk, de laatste gezagvoerder van de *Rotterdam*, op de bakboord brugvleugel, geflankeerd door twee leden van zijn nautische staf.

SS ROTTERDAM

Een scheepsbiografie

door Arnout en Nico Guns
en Vrienden van Stoomschip Rotterdam

WalburgPers

© 2015 Arnout en Nico Guns, p/a Uitgeversmaatschappij
Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Afbeelding omslag voorzijde: Schilderij van Stephen J. Card.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Omslagontwerp: Walburg Pers, Zutphen
Vormgeving binnenwerk: Andre Klijsen, Villa Y, Den Haag

ISBN 9789462490314
NUR 680

INHOUD

Voorwoord	6	
Hoofdstuk 1	Voorgeschiedenis	8
Hoofdstuk 2	Ontwerp en bouw	14
Hoofdstuk 3	Installaties	34
Hoofdstuk 4	Interieurs	44
Hoofdstuk 5	Varen voor de HAL	56
Hoofdstuk 6	Een onzekere toekomst	90
Hoofdstuk 7	Een glorieus nieuw bestaan	102
Algemene gegevens van het ss Rotterdam	126	
Geraadpleegde literatuur	127	
Illustratieverantwoording	128	

VOORWOORD

“Het vlaggeschip van de Holland-Amerika Lijn is in de vaart.” Zo opende in september 1959 het Dagblad Scheepvaart van Uitgeverij Wyt te Rotterdam haar extra nummer. Het was een meer dan dubbeldikke, uitbundig geïllustreerde uitgave met zeer verzorgde achtergrondinformatie over de splinternieuwe *Rotterdam*. “Rederij, werf en toeleveringsindustrie zijn met recht trots op dit gigantische schip, dat de roem van de Nederlandse scheepsbouw over de wereld gaat uitdragen.” Een terecht lovende tekst voor een prachtig schip, die afsloot met de wens: “Moge dit nummer er toe bijdragen, dat het schip en zijn inrichting tot blijvend geestelijk bezit van zeevarend Nederland worden!”

Dat was in 1959, toen het woord vlaggenschip (om begrijpelijke redenen) gewoon nog zonder n werd geschreven. Inmiddels is het 2015. Het schip bestaat nog steeds – ten bewijze van de grote kwaliteit van haar ontwerp en bouw – en verkeert nog grotendeels in dezelfde staat als waarin het 56 jaar geleden in de vaart kwam. Inmiddels zijn de plannen gerealiseerd om het schip en haar inrichting tot blijvend maritiem bezit van Nederland te maken: de *Rotterdam* is als fenomenaal maritiem erfgoed aan de Maasstad in bewaring gegeven.

In niet geringe mate heeft de “Stichting behoud stoomschip Rotterdam” (tegenwoordig aangeduid als “Vrienden van stoomschip Rotterdam”) aan het ontstaan en de realisatie van die plannen bijgedragen. Deze stichting kwam in mei 2001 tot stand door samenwerking van een aantal liefhebbers van het schip. Zij wilden een eigen gezicht geven aan het schip dat sinds september 2000 min of meer vergeten lag weg te kwijnen op de Bahama’s.

De stichting heeft onder andere tot doel:

- te bevorderen dat het schip op een duurzame en cultuurhistorisch verantwoorde wijze wordt geëxploiteerd;
- een visie te ontwikkelen voor de vele gebruiksmogelijkheden van het schip en deze visie uit te dragen, onder andere door te benadrukken dat de *Rotterdam* het hoogtepunt is van de vaderlandse naoorlogse scheeps- en machinebouw met unieke Nederlandse architectuur, beeldende kunst en vakmanschap, die behouden moeten blijven;
- de cultuurhistorische en industriële waarde van het schip als erfgoed vast te leggen in woord en beeld.

Met het oog op die laatste doelstelling benaderde de voorzitter van de stichting – Klaas Krijnen – mij in 2005 met het verzoek een boek over de *Rotterdam* te schrijven. Om tal van redenen stemde ik direct toe. De plannenmakerij resulteerde in het voornemen eind 2005 een beknopte uitgave over de *Rotterdam* te presenteren. Later zou ik nog eens een zeer uitgebreide versie (“een dik boek, het grote schip waardig”) met veelomvattende, nog niet eerder gepubliceerde achtergrondinformatie en voorzien van honderden unieke foto’s het licht doen zien. Van die grote uitgave kwam vooreerst nog niets; andere titels gingen voor. Maar belofte maakt schuld en het vaste voornemen is om dat grote boek over enkele jaren te laten verschijnen, in de hoop en het vertrouwen dat de liefhebbers bereid zijn er nog even op wachten.

In 2005 deed ik een beroep op mijn zoon drs. Arnout Guns om samen het kleine boek over de *Rotterdam* (V) te schrijven. Dat werd een zeer plezierig project, waarbij ook de Stichting behoud stoomschip Rotterdam zélf meewerkte. Zij zorgde voor het leeuwendeel van de illustraties en leverde prachtig materiaal aan.

Vanaf 15 februari 2010 was het een belevenis om bij het 3e Katendrechtsehoofd aan boord van de *Rotterdam* te stappen en de grandeur van dit voormalige vlaggenschip van de Nederlandse koopvaardij in de Maasstad (opnieuw) te ondergaan. Maar vóór die heuglijke openingsdatum was er al heel veel Nieuwe Maaswater langs dat Hoofd gestroomd. Van al die perikelen – waarvan de politieke potsenmakerij misschien nog wel de meeste (en vooral negatieve) aandacht wekte – werd in het kleine boek over de *Rotterdam* niet gerept, want dat verscheen ver vóór de komst van het schip naar de Maashaven.

Begin 2015 raakte de oplage uitverkocht. Het werkje voorzag klaarblijkelijk in een behoefte. Daarom besloot de uitgeverij tot een heruitgave; een hernieuwde, verbeterde en aangevulde editie. Want het commentaar van de scheepsbouwmeester van de *Rotterdam*, Willem Stapel, werd verwerkt, en de genoemde perikelen én al het laatste goede nieuws over het schip verdienen een eigen (zevende) hoofdstuk. Arnout heeft het inmiddels veel te druk met zijn jonge gezin en zijn werk. De stichting leverde bereidwillig weer tal van prachtige foto's aan. En ik – die met belangstelling de ontwikkelingen rondom de *Rotterdam* steeds heb gevolgd – breidde met genoegen de tekst uit tot wat u nu ter hand heeft genomen.

Dr. Nico Guns
Rijswijk, 31 juni 2015

De *Rotterdam* "by night"

Arnout en Nico Guns op de *Rotterdam*.

Kapitein Jacob Dijk, de laatste gezagvoerder van de *Rotterdam*, op de bakboord brugvleugel, geflankeerd door twee leden van zijn nautische staf.

SS ROTTERDAM

Een scheepsbiografie

door Arnout en Nico Guns
en Vrienden van Stoomschip Rotterdam

WalburgPers

© 2015 Arnout en Nico Guns, p/a Uitgeversmaatschappij
Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Afbeelding omslag voorzijde: Schilderij van Stephen J. Card.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voorzover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet 1912 juncto het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351 zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Omslagontwerp: Walburg Pers, Zutphen
Vormgeving binnenwerk: Andre Klijsen, Villa Y, Den Haag

ISBN 9789462490314
NUR 680

INHOUD

Voorwoord	6	
Hoofdstuk 1	Voorgeschiedenis	8
Hoofdstuk 2	Ontwerp en bouw	14
Hoofdstuk 3	Installaties	34
Hoofdstuk 4	Interieurs	44
Hoofdstuk 5	Varen voor de HAL	56
Hoofdstuk 6	Een onzekere toekomst	90
Hoofdstuk 7	Een glorieus nieuw bestaan	102
Algemene gegevens van het ss Rotterdam	126	
Geraadpleegde literatuur	127	
Illustratieverantwoording	128	

VOORWOORD

“Het vlaggeschip van de Holland-Amerika Lijn is in de vaart.” Zo opende in september 1959 het Dagblad Scheepvaart van Uitgeverij Wyt te Rotterdam haar extra nummer. Het was een meer dan dubbeldikke, uitbundig geïllustreerde uitgave met zeer verzorgde achtergrondinformatie over de splinternieuwe *Rotterdam*. “Rederij, werf en toeleveringsindustrie zijn met recht trots op dit gigantische schip, dat de roem van de Nederlandse scheepsbouw over de wereld gaat uitdragen.” Een terecht lovende tekst voor een prachtig schip, die afsloot met de wens: “Moge dit nummer er toe bijdragen, dat het schip en zijn inrichting tot blijvend geestelijk bezit van zeevarend Nederland worden!”

Dat was in 1959, toen het woord vlaggenschip (om begrijpelijke redenen) gewoon nog zonder n werd geschreven. Inmiddels is het 2015. Het schip bestaat nog steeds – ten bewijze van de grote kwaliteit van haar ontwerp en bouw – en verkeert nog grotendeels in dezelfde staat als waarin het 56 jaar geleden in de vaart kwam. Inmiddels zijn de plannen gerealiseerd om het schip en haar inrichting tot blijvend maritiem bezit van Nederland te maken: de *Rotterdam* is als fenomenaal maritiem erfgoed aan de Maasstad in bewaring gegeven.

In niet geringe mate heeft de “Stichting behoud stoomschip Rotterdam” (tegenwoordig aangeduid als “Vrienden van stoomschip Rotterdam”) aan het ontstaan en de realisatie van die plannen bijgedragen. Deze stichting kwam in mei 2001 tot stand door samenwerking van een aantal liefhebbers van het schip. Zij wilden een eigen gezicht geven aan het schip dat sinds september 2000 min of meer vergeten lag weg te kwijnen op de Bahama’s.

De stichting heeft onder andere tot doel:

- te bevorderen dat het schip op een duurzame en cultuurhistorisch verantwoorde wijze wordt geëxploiteerd;
- een visie te ontwikkelen voor de vele gebruiksmogelijkheden van het schip en deze visie uit te dragen, onder andere door te benadrukken dat de *Rotterdam* het hoogtepunt is van de vaderlandse naoorlogse scheeps- en machinebouw met unieke Nederlandse architectuur, beeldende kunst en vakmanschap, die behouden moeten blijven;
- de cultuurhistorische en industriële waarde van het schip als erfgoed vast te leggen in woord en beeld.

Met het oog op die laatste doelstelling benaderde de voorzitter van de stichting – Klaas Krijnen – mij in 2005 met het verzoek een boek over de *Rotterdam* te schrijven. Om tal van redenen stemde ik direct toe. De plannenmakerij resulteerde in het voornemen eind 2005 een beknopte uitgave over de *Rotterdam* te presenteren. Later zou ik nog eens een zeer uitgebreide versie (“een dik boek, het grote schip waardig”) met veelomvattende, nog niet eerder gepubliceerde achtergrondinformatie en voorzien van honderden unieke foto’s het licht doen zien. Van die grote uitgave kwam vooreerst nog niets; andere titels gingen voor. Maar belofte maakt schuld en het vaste voornemen is om dat grote boek over enkele jaren te laten verschijnen, in de hoop en het vertrouwen dat de liefhebbers bereid zijn er nog even op wachten.

In 2005 deed ik een beroep op mijn zoon drs. Arnout Guns om samen het kleine boek over de *Rotterdam* (V) te schrijven. Dat werd een zeer plezierig project, waarbij ook de Stichting behoud stoomschip Rotterdam zélf meewerkte. Zij zorgde voor het leeuwendeel van de illustraties en leverde prachtig materiaal aan.

Vanaf 15 februari 2010 was het een belevenis om bij het 3e Katendrechtsehoofd aan boord van de *Rotterdam* te stappen en de grandeur van dit voormalige vlaggenschip van de Nederlandse koopvaardij in de Maasstad (opnieuw) te ondergaan. Maar vóór die heuglijke openingsdatum was er al heel veel Nieuwe Maaswater langs dat Hoofd gestroomd. Van al die perikelen – waarvan de politieke potsenmakerij misschien nog wel de meeste (en vooral negatieve) aandacht wekte – werd in het kleine boek over de *Rotterdam* niet gerept, want dat verscheen ver vóór de komst van het schip naar de Maashaven.

Begin 2015 raakte de oplage uitverkocht. Het werkje voorzag klaarblijkelijk in een behoefte. Daarom besloot de uitgeverij tot een heruitgave; een hernieuwde, verbeterde en aangevulde editie. Want het commentaar van de scheepsbouwmeester van de *Rotterdam*, Willem Stapel, werd verwerkt, en de genoemde perikelen én al het laatste goede nieuws over het schip verdienen een eigen (zevende) hoofdstuk. Arnout heeft het inmiddels veel te druk met zijn jonge gezin en zijn werk. De stichting leverde bereidwillig weer tal van prachtige foto's aan. En ik – die met belangstelling de ontwikkelingen rondom de *Rotterdam* steeds heb gevolgd – breidde met genoegen de tekst uit tot wat u nu ter hand heeft genomen.

Dr. Nico Guns
Rijswijk, 31 juni 2015

De *Rotterdam* "by night"

Arnout en Nico Guns op de *Rotterdam*.

